

GIMĖS AMERIKOJE, GYVAS LIETUVIŠKA DVASIA

Irena Valys

*Pastaruoju metu viešojoje erdvėje daug kalbama apie emigraciją. Ankstesnės emigrantų bangos ir ypač karo emigrantų banga, į užsienį bėgusios dėl politinių priežasčių, turėjo labai stiprų tapatybės ir patriotizmo jausmą. Tokie buvo ir **Sauliaus Aleksandro Džiko**, lietuvių paprastai vadinamo Sauliumi Džiku, tėvai.*

– Užsienyje gyvenantiems mūsų tautiečiams Lietuva – Tėvynė, kilmės šalis. Sauliau, papasakokite, kaip ir kokiomis sąlygomis jūs atradote Lietuvių Bendruomenę (LB)?

– Nuo pat mažens tėvai mane vesdavosi į lietuvišką Šv. Trejybės bažnyčią Hartforde. Juk gimiau ir augau Naujojoje Anglijoje (New England), Šiaurės Amerikoje. Vaikystėje lankiau šeštadieninę lietuvišką „Švyturio“ mokyklą, kurios direktorė buvo mano mama. Matyt, mano, tikro lietuvaicio, genuose buvo užkoduota ir tai, kad greitai įsitraukiau į Lietuvos Atlanto rajono skautų organizaciją Hartforde. Man patiko renginiai bei skautų stovyklos, tad pradėjęs nuo „Vilkiukų“ pasiečiau skautų „Vyčio“ laipsnį.

Vėliau, mokydamasis kolegijoje, įstojau į Connecticuto studentų ateitininkų gretas, su tėvais vasaras leidome Kennebunko (Maino valstijoje) Šv. Antano Pranciškonų vienuolyne. Studijavau centriniam Connecticuto valstijos universitete (University of Connecticut), kur įgijau bakalaurą laipsnį. Nuo jaunystės laikų šokau Hartfordo lietuvių tautinių šokių kolektyve „Berželis“, kuriam ilgai vadovavo mano mama. Labai mėgau tautinių šokių šventes, jos tapo pagrindiniu mano jaunystės akcentu. Įsitraukiau į lietuvišką veiklą, o daugelis joje besisukančių lietuvaicių ar lietuviškas šaknis turinčių jaunuolių tapo draugais visam gyvenimui.

Saulius Dzikas su mama Dalia „Tėvynės garsų“ radijo šventėje.

„Tėvynės garsų“ radijo 3000-oji laida (2015 m.).

– Ką jums reiškia lietuviška tapatybė ir su kuo ją pirmiausia siejate?

– Tapatybės negalima sieti vien su kalba. Tai lemia suvokimą ir mąstymą, bendravimą su tą kalbą vartojančios bendruomenės kultūra. Manau, tam įtakos turėjo ir atkaklios tėvų pastangos. Gimiau JAV, bet lietuvių kalba ir kultūra man tebėra svarbi, jaučiu daug sentimentų savo tėvų ir senelių šaliai. Esu buvęs Lietuvoje su žmona Irene Skorupski ir dukromis. Dukroms patiko ir kai jau galėjo keliauti vienos, jos vėl ten lankėsi. Dukros ir dabar šoka tautinių šokių kolektyve „Berželis“ (po mamos mirties jam vadovauja šokėja A. Nenortie-

nė), aktyviai dalyvauja lietuvių Atlanto skautų veikloje Hartforde. Mano tėvai ir seneliai buvo aktyvūs Hartfordo LB lyderiai, tad ir mūsų dukros iš jų perėmė meilę Tėvynei Lietuvai.

– Arčiau jus pažinau iš „Tėvynės garsų“ lietuviško radijo valandėlės, tad išsamiau papasakokite, kas jus sieja su šiuo radiju?

– Būtent kultūra labai dažnai tampa mus jungiančiu tiltu. „Tėvynės garsų“ radijo klausomasi iš kartos į kartą, tai tampa šeimos tradicija ir aš tam paskyriau savo, tautinio paveldo puoselėtojo, gyvenimo dalį. Dar studijuodamas kolegijoje, prisidėjau prie Hartfordo lietuvių bendruomenės tarybos, kuriai daugelį metų priklausė ir mano tėvas. Jau anuomet šiek tiek talkindavau tėvui kuriant lietuvišką „Tėvynės garsų“ radijo programą ir jai vadovauju iki šiol. Juk gyvenantieji toliau nuo Lietuvos trokšta girdėti lietuvišką žodį ir dainas, o radijo valandėlė tam puikiai pasitarnauja. Mano tėvas Alfonsas Dzikas (1938-2008) nuo 1963 metų vadovavo radijui, po jo mirties šią veiklą perėmė mano mama Dalia M. Dzikas (1940-2021).

Iš pradžių „Tėvynės garsų“ valandėlę transliavo Hartfordo radijo stotis WPOP, nuo 1964 metų Meridenio stotis WBMI, kuri vėliau buvo perkelta į Hartfordą ir pakeitė pavadinimą į WKSS. Nuo 1972-ųjų valandėlė buvo girdima per Newingtono radijo stotį WRYM, o nuo 1990 metų pavasario – per Hartfordo universiteto (The University of Hartford) stotį WWUH ir taip transliuojama iki šiol.

Sauliaus šeima – visi šokėjai.

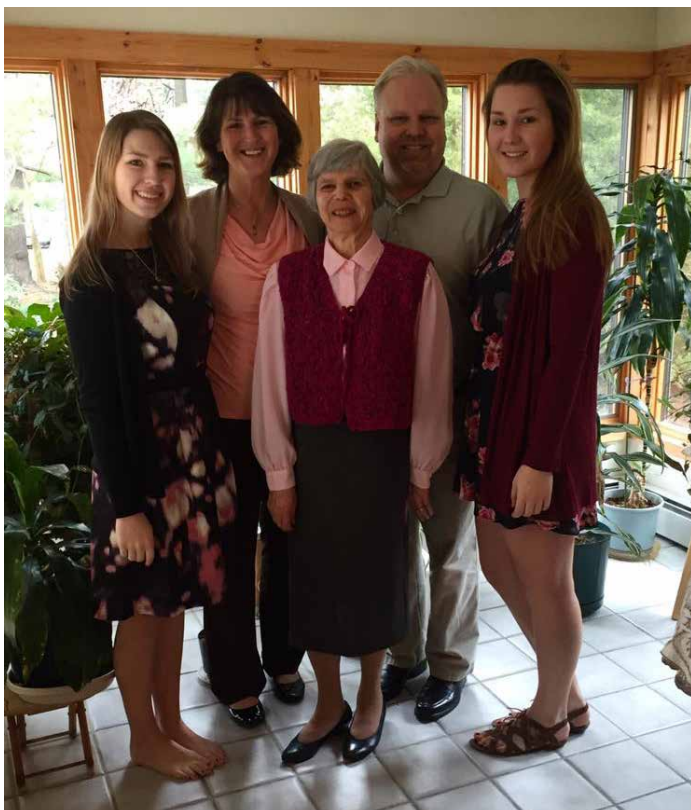
Beje, mano tėvas gimė Kaune po Antrojo pasaulinio karo, bet daugiau nei 40 metų gyveno Vakarų Hartforde. Jis baigė Polytechnic University in Brooklyn, University of Connecticut. Nuo devyniolikos metų dirbo pardavimų rinkodaros srityje Stanley Tools (New Britain), taip pat „Colt Firearms“ ir „Pratt &”

Whitney Aircraft“. Tėvas buvo JAV armijos veteranas, ilgametis Švč. Trejybės bažnyčios Hartforde atstovas ryšiams su Lietuvių bendruomene, LB narys, ėjo Hartfordo skyriaus pirmininko pareigas ir nacionaliniu lygmeniu – viceprezidento. Jis buvo ir Lietuvos riterių tarybos narys. 2003-ųjų lapkritį tėvas pelnė JAV LB Kultūros Tarybos įsteigtą geriausio lietuviško radijo programos darbuotojo apdovanojimą. „Tėvynės garsų“ radijas yra įregistruotas Connecticuto valstijoje kaip ne pelno organizacija.

Mama Dalia Minkūnaitė gimė Vilniuje, bet po Antrojo pasaulinio karo su šeima emigravo į JAV ir apsigyveno New York. Ten ji pasinėrė į LB veiklą. Jaunystėje mama šoko New York lietuvių tautinių šokių grupėje, kur atrado viso gyvenimo aistrą – lietuvių liaudies šokius. Ji baigė Hunter College (NYC) ir įgijo chemijos bakalauro laipsnį. Kai susituokė su tėvu, apsigyveno Connecticuto centre. Būdama aktyvi LB narė, ji tapo Hartfordo lietuvių šeštadieninės mokyklos „Švyturys“ mokytoja ir direktore, įkūrė ir dabar gyvuojantį lietuvių tautinių šokių kolektyvą „Berželis“ bei daugiau kaip 35 metus buvo jo vadovė. Daug metų vadovavo ir Lietuvių tautinių šokių institutui.

1981 metais buvo Hartforde vykusio Rytų pakrantės lietuvių tautinių šokių festivalio ir 1992-aisiais Čikagoje vykusio XIV lietuvių tautinių šokių festivalio meno vadovė. Aktyviai veikė Lietuvos katalikų „Ateitininkų“ federacijoje, „Tėvynės garsų“ radijuje, Lietuvos riterių moterų federacijoje ir Švč. Trejybės bažnyčios kavos klube. Mama daugiau nei 30 metų dirbo Vakarų Hartfordo viešojoje bibliotekoje, su draugais įkūrė savaitinį „Vaikščiavimo klubą“.

Po mamos mirties radijo studiją teko kurti mūsų namuose, nes tėvai visą gyvenimą studiją turėjo savo namuose. Radijo laidas pagal grafiką man padeda vesti savanorės lietuvės. Per radiją ir internetu klausytojai girdi žinias iš Lietuvos bei lietuvių gyve-

Trys Dzikų šeimos kartos.

nimo JAV, klausosi lietuviškos muzikos. Šis lietuviškas radijas (galbūt vienintelis Amerikoje) jau gyvuoja šešis dešimtmečius.

– **Lietuvių bendruomenė, pilietiškumas, patriotizmas – kodėl tai svarbu tavo jau amerikietišcai šeimai?**

– Ankstesnė emigrantų banga daug dėmesio skyrė Lietuvos laisvės bylai ir lietuviybei išlaikyti okupacijos laikotarpiu, nes ryšiai su Lietuva buvo ribojami. Šiandien svarbiau skatinti pasididžiavimą mūsų praeitimi, tautos tradicijomis ar bent siekti, kad galėtume didžiuotis šiandienos Lietuva, valstybe, kuri būtų patraukli sugrįžti ir gyventi. Tai ypač svarbu jaunoms šeimoms, norinčioms, kad jų vaikai pajustų tautos dvasią, suprastų lietuviškos kultūros tradicijas ir papročius, šoktų lietuviškus šokius, dainuotų lietuviškas dainas. Dainų ar šokių šventės, savaitgalio lietuviškų mokyklų lankymas tampa priemonėmis telktis į bendruomenę. Manau, kad svarbiausia – būti LB dalimi. Taip pat brangintinas susidomėjimas savo šaknimis bei pagarba šaliai, iš kurios yra kilusi šeima. Vis dėlto, manyčiau, kad svarbiausias yra bendruomeniškumo jausmas, žinojimas, kad priklausai bendruomenei, kurios narius vienija kultūra ir tradicijos, nepaisant skirtingų politinių pažiūrų, lietuvių kalbos įgūdžių ar interesų.

Turime siekti, kad jauni žmonės neužmirštų laisvės kovotojų – Lietuvos nepriklausomybės kovų dalyvių, partizanų ir Sausio 13-ąją žuvusiųjų bei nukentėjusiųjų, žinotų, kodėl Lietuva yra laisva. Ypač svarbu nepamiršti, nuo ko turime saugoti laisvės kovų istoriją būtent šiuo neramiu laikotarpiu, kai ne vieną lietuvių aplanko nerimo mintys.

– **Dėkoju už nuoširdų pokalbį.**

Irene ir Saulius Dzikai.

Tautinių šokių kolektyvas „Berželis“ (2012 m.)